

Översättning:
Markus Sandberg

Vertti Kiukas

generalsekreterare, SOSTE

Heikki Hiilamo

forskningsprofessor, THL

Helsingfors, den 13 juni 2020

Coronakrisen understryker vikten av uppdaterad information

DEN TRETTIONDE Socialbarometern utkommer i en exceptionell tid. Nu är behovet av aktuell information om välfärden, tjänsterna och förändringarna i servicesystemet större än någonsin under Socialbarometerns historia.

Den första Socialbarometern föddes ur behovet av aktuell information under 1990-talets ekonomiska kris då många såg sina utkomstmöjligheter krascha. Det var en av SOSTE rf:s grundande medlemmar, Centralförbundet för Socialskydd, som fördomsfritt tog sig att skriva den första Socialbarometern. Behovet av att skapa klarhet i det plötsligt förändrade läget växte fram ur förbundets mission, välfärd åt alla. Man ville väcka offentlig debatt kring färsk data om krisens inverkan på människornas välfärd och därigenom lindra dess skadliga effekter. Samma mission vägleder Socialbarometern än idag.

Under sina 30 år har Socialbarometern förändrats, liksom även det

servicesystem den behandlar. Barometern besvaras av flera aktörer, allt fler aktuella teman behandlas, resultaten sammanfattas och visualiseras mångsidigare än förr och sprids allt mer på webben – denna gång publiceras hela barometern endast på webben. Kärnan i barometern har dock bestått: den besvaras av aktörer från många olika sektorer, dess teman är dagsaktuella, den bedömer konsekvenserna av planerade reformer och den för en aktiv samhällsdebatt kring synpunkter och kommentarer från fältet.

Coronakrisens sociala följder har hamnat i skuggan

Socialbarometern 2019 behandlade växande ojämlikhet, grundskyddet och det grundläggande utkomststödet som är av vital betydelse för dem som har det svårast samt stödet till partiellt arbetsföra och olika medel för att förbättra sysselsättningen.

Dessa frågor och andra välfärdsfrågor är idag än aktuella än förr. Coronakrisen skakar om vårt samhälle och hela världen med en kraft utan like. Sjukdomen Covid-19 och bekämpningen av den hotar finländarnas välfärd och hälsa på bred front. Men de faror som på bred front hotar välfärden är däremot mer komplicerade, och en del av dem blir synliga först efter en längre tid.

Allt sedan krisen började har medierna rapporterat om hur många som smittats, fått sjukhus- eller intensivvård och avlidit. Fokus har legat på hälsovårdspersonalen och andra resurser. Om socialtjänsterna och behovet av dem har det talats mindre.

Socialbarometern 2020 föddes i samarbete mellan SOSTE och THL

Socialbarometern 2020 granskar människornas stödbehov under coronakrisen och hur behoven har bemötts inom social- och hälsovården, Arbetskraftstjänsterna och FPA:s förmåner.

Socialbarometern 2020 har exceptionellt genomförts som ett samarbetsprojekt mellan SOSTE rf och Institutet för hälsa och välfärd (THL). Initiativet till samarbetet kom från THL, där man i början av coronakrisen funderade hur man skulle samla in aktuell information om befolkningens välfärd och tjänster och om förändringarna inom service-systemet. Socialbarometern som en välkänd och mångårig publikation erbjöd då en utmärkt plattform för insamling av information.

SOSTE rf:s och THL:s forskare gjorde tillsammans upp frågeformulären och delade på ansvaret för rapporteringen om resultaten. I formulären ingår frågor som också tidigare har ställts till social- och hälsovårdsledningen, socialarbetarna, TE-byråernas ledning samt FPA:s ledning och tjänstemän. På så vis blir det möjligt att jämföra nuläget med tidigare år och bedöma hur

exceptionellt läget är inom social- och hälsovårdssektorn, Arbetskraftstjänsterna och FPA:s förmånshantering. I Socialbarometern 2020 beaktas också andra informationsinsamlingar inom social- och hälsovårdssektorn, bland annat social- och hälsovårdsministeriets situationsanalys och THL:s enkät till socialjouren runtom i landet.

På grund av det akuta informationsbehovet genomfördes Socialbarometern 2020 i avsevärt raskare tempo än tidigare år. Informationsinsamlingen gjordes i maj, cirka två månader från epidemins utbrott. Svaren avspeglar situationen vid insamlingstidpunkten, något som man ska minnas då resultaten tolkas i snabbt föränderliga förhållanden.

En fråga som följts noggrant i tidigare barometrar, reformeringen av social- och hälsovårdens strukturer eller den så kallade vårdreformen, ägnades denna gång mindre uppmärksamhet. Behovet av och förberedelserna inför reformen kan dock utläsas av svaren. Senast denna kris har visat att vår nuvarande decentraliserade social- och hälsovårdsmodell har kommit till vägs ände.

Coronakrisen har starkt ökat behovet av social- och hälsovårdstjänster och utkomstskydd för arbetslösa och annat utkomstskydd samtidigt som den har reducerat de tillgängliga resurserna. Konsekvenserna är synliga i hela tjänsteutbudet, såväl kommunernas och organisationernas som de privata företagens. Krisen aktualiserar många grundläggande frågor: hur kan vi enligt grundlagens definition garantera alla medborgare sådan utkomst och omsorg och sådana social- och hälsovårdstjänster som krävs för ett människovärdigt liv? Det är inte en omöjlig uppgift om alla resurser utnyttjas.